

Gamlafarfar Albion och Karl Gustafsgatan

Släktrönika från Boijarna i Göteborg 1850-1950, cirka

Av Christer Boije af Gennäs

Min farfarsfar, "Gamlafarfar" Albion, föddes 1859. Han var alltså 81 år gammal redan när jag föddes 1940. Men eftersom han levde tills jag var 13 år, hann jag lära känna honom ganska väl. Han bodde i en lägenhet på Karl Gustafsgatan 17 i Göteborg tillsammans med "flickorna", dvs de ogifta hemmadöttrarna Ingrid, Eva och Kerstin.

Vi var ofta och hälsade på dem. Från mina yngre år minns jag honom som en gammal farbror som man alltid skulle hälsa på och prata med. Han var lätt att få kontakt med och pratade intresserat med mig som om jag var en person att räkna med. I efterhand misstänker jag att det kanske var för att jag var första barnbarnsbarnet. När jag blev lite äldre så grävde han alltid i västfickan efter en slant att ge mej, när han avslutade samtalet, och det bidrog ju till att jag såg positivt på besöken. En krona eller två var mycket för en liten grabb på den tiden.

Han rökte alltid cigarr, men hade en förvånansvärt god kondition. Så gott som varje dag tog han en promenad i den närbelägna Allén. Han ogillade bilar, och vägrade att åka i såna tingestar - ända tills han en vacker dag, vid hög ålder, villade bort sig i Allén och inte orkade hem. Han var antagligen väl känd i trakterna, så det var någon vänlig bilist som stannade och erbjöd honom skjuts, vilket han tveksamt tackade ja till.

Han var en principfast man och när motboken infördes vägrade han att ta ut en. Skulle det vara på det viset, så fick det vara. Så han kunde inte köpa ut någon spritranson. Problemet var bara det att, eftersom hemmaboende döttrar i detta avseende räknades som omyndiga, så nekades de också motbok om inte fadern hade någon. Inte för att de var så mycket för sprit, men det var väldigt retsamt för dem.

Han hade ju varit fotograf och ibland skulle det tas foto när man hälsade på. Då kom det fram en 6x9 bälkkamera på stativ och en magnesiumblix, som sattes på en käpp. Kamerans slutare ställdes öppen, stubinen till blixten tändes på och gamlafarfar tog sig fort bort till soffan bredvid en. Det blev ett förfärligt ljussken och smäll och rök när det hela brann av. Det kommer jag fortfarande ihåg från tidiga år. Ganska skrämmande för en liten grabb på några år.

På senare år hade gamlafarfar friflygande undulater i det stora rummet där han bodde och sov. Säkert stökigt och antagligen inte lätt att städa. Fast rätt kul. Antagligen blev de rökförgiftade.

Gamlafarfar var gift med Emma, eller "gamlafarmor Hemma", som jag kommer ihåg henne som. Jag har minnesbilder av henne, men inte särskilt tydliga, eftersom hon dog redan 1943.

Gamlafarfar dog 1953, på sommaren, och jag var med på begravningen. Folk verkade inte så ledsna som jag trodde de skulle vara. Min mamma förklarade att alla nog tyckte att han vid 94 års ålder hade rätt till lite vila. Men jag saknade honom.

Sista tiden låg han på Vasa Sjukhus. När jag hälsade på honom, och han frågade var han var någonstans, då fick jag absolut inte tala om att han låg på Vasa. Då skulle han tagit mycket illa upp. Detta sjukhus hade förr i tiden varit fattigvårdssjukhuset i Göteborg och kallades "Bracka" eller av finare folk "Hôtel Bracká". Det hade en mycket dålig klang bland äldre göteborgare. Men tillgången på sjukvårdsplatser var lika dålig då som nu, så det var inget att göra åt.

I ena rummet i den rätt stora lägenheten på Karl Gustafsgatan fanns det ett piano, eller rättare sagt en taffel. Det var *faster Eva* som kunde spela piano och en gång hörde jag henne faktiskt spela på instrumentet. När jag hälsade på försökte jag alltid att få spela på pianot och klinka lite, men blev oftast rätt bryskt bortmotad, och i alla fall inte uppmuntrad. Jag minns att jag frågade faster Eva vad man hade pedalerna på pianot till. Hon svarade kortfattat att det var ”så att musiken skulle kunna andas”. Jag fattade inte svaret då, och gör det inte ens i denna dag. Så gick en tidig musikertalang förlorad och jag kan fortfarande inte spela vettigt på något instrument.

Förutom faster Eva så fanns där *faster Kicki* (Kerstin). Hon hade en mycket positiv inställning till mig och barn överhuvudtaget. Längre kallade hon mig Jan-Christer, ända tills hon kom på att jag hellre lystrade till bara Christer. Hon och faster Eva kom ganska ofta och hälsade på hemma hos oss. Det var populära besök eftersom faster Kicki brukade ha med sig mjukingar, dvs den tidens mums-mums. Hon läste också sagor ur någon bok hon köpt med sig, t ex Burre-Busse eller något annat roligt. Det är nog den första sagoboken jag kommer ihåg. Jag måste ha varit en 3 år gammal, skulle jag tro. På negativa sidan var att hon och andra fastrar och farmor alltid skulle kramas. Fullt med parfymer, broscher, blusar, scarfsar och annat tant-lullull. Men mjukingarna uppvägde ju mycket förstås.

Faster Kicki hade en svart katt, som hon matade med sardiner, något som definitivt var en ransonerad bristvara i kristiderna under andra världskriget. När hon lämnade katten hos oss en vecka för att resa bort, är jag ganska säker på att min mamma beslagtogs sardinerna och gav katten potatis i stället. Katten tyckte för övrigt om att riva små barn. Och jag var allergisk mot katt, men det var inte något man tänkte på, på den tiden.

Gamlafarfar **Albion Isidor Boije af Gennäs** föddes i Halmstad 1859. Han var son till Carl Göran Boije af Gennäs, en f.d. militär (underlöjtnant i Hallands infanteribataljon) och en lantbrukardotter, Carolina Wetterlund, båda från Västergötland. Carl Göran tog avsked ur krigstjänst 1848 och dog 1887. Vad han gjorde och levde på i mellantiden vet jag inte.

Albion föddes 11 december 1859. En tvillingbror, *Valfrid* Teofilus, hade fötts i redan oktober, två månader före honom. Valfrid dog ett halvår senare, men Albion klarade sig. Ytterligare en bror dog vid späda ålder. Kvar i syskonskaran var de tre pojkarna, Carl Oskar, Albert och Albion, samt tre systrar Concordia, Alma och Heliodora. Mellanbrodern hette *Albert Georg Florus*, och blev stamfar till ”stockholmsgrenen” av släkten, farfarsfar till författarinnan Louise Boije af Gennäs. Den äldste brodern, *Carl Oskar*, lärare och matematiker, mekanist och dessutom framstående amatörgitarrist, var gift men fick inga arvingar.

Albion hade ett starkt fotointresse och öppnade 1876 eller -77 fotoateljé i Halmstad, under namnet ”A J Boye”. I alla fall tryckte han upp kopiepapper med namnet. Vi finner några självporträtt och bilder av föräldrar och syskon med namnet, men för övrigt inget. Tydligt motsvarade inte resultatet förväntningarna, för omkring 1880 tog Albion kameran i en rem över axeln (kameror var lite tyngre på den tiden) och vandrade till fots hela långa vägen till Stockholm. Där fick han jobb som konduktör på hästspårvagnarna. Den första linjen i staden hade öppnat 1877 och blev snabbt populär som transportmedel för bättre folk.

Fotografikonsten lockade tydligen fortfarande, 1882 blev Albion assistent till den berömda hovfotografen Wilhelm Eurenus, han som har kallats "den svenska daguerrotypins fader". Allteftersom fototekniken utvecklades övergick Eurenus till bromsilverbilder, och det var här som Albion fick lära sig tekniken att göra glasplåtar med silveremulsion på, och framkalla och kopiera dem. Ateljén låg på Regeringsgatan 24 och senare på Hamngatan 18, där NK ligger nu. Det nuvarande NK-huset byggdes inte förrän 1915.

Albion träffade Emma Engström, och de gifte sig 4/10 1884 i Stockholm. Var det möjligen ett romantiskt möte på hästspårvagnen? – eller i ateljén? Ett år senare fick de första barnet, dottern Greta.

I januari 1887 hittar vi Albion nyinflyttad i Göteborg "med familj", hustrun Emma och lilla Greta. Plus systrarna Carolina *Concordia* Georgina (f 1851), *Alma* Linnea Catharina (f 1855) och Maria Elisabeth *Heliadora* (f 1861). Dessutom hustruns syster, Gustava *Elisabet* Engström (f 1865), som kallades moster Bettan av barnen. Ett ansenligt hushåll således. Den enda av dessa senare jag har något minne av är "gamlafaster Heljedor".

Vad som föranledde flytten till Göteborg vet jag inte, kanske hängde det ihop med att pappan blev sjuk och dog. Något märkligt är det att bröderna gjorde en plötslig rockad i bostadsort; Carl Oskar och Albert, som båda varit bosatta i Göteborg, flyttade till Stockholm, samtidigt som Albion och alla systrarna flyttade till Göteborg.

Det kan också ha hängt ihop med att Wilhelm Eurenus öppnade en Göteborgsfilial och Albion fick uppdraget att driva den? Det finns åtskilliga bilder med påtrycket "Wilhelm Eurenus Fotoateljé Göteborg" bland de efterlämnade bilderna. 1891 registrerade Albion firma under namnet Boije-Kylander & Co. Kylander var en annan mycket välkänd fotograf i Sverige, men Albion står som ensam ägare. Verksamhetsområdet anges som "fotografateljé".

System *Alma* Linnéa Catharina, kallade sig ibland Linda i stället för Linnea, båda namnen förekommer omväxlande i papperna. I alla fall så flyttade hon 1889 från Göteborg till Amerika och träffade i Boston en glasmästare vid namn Olof Nelson, som hon gifte sig med. Hon fick två barn, Ethel född i april 1894, och Osborne, född i maj 1897. De bodde länge kvar i Boston, men i folkräkningen från 1925 hittar vi hela familjen Nelson boende i Brooklyn, New York, på East 27 str 768. Dottern Ethel hette då Houchin i efternamn. Det skulle vara intressant att försöka spåra dessa. Vi kanske har okända släktingar i USA.

Även system *Concordia* åkte över till Amerika. Jag har inte lyckats spåra henne där. Det verkar inte som om hon fann sin lycka, utan hon reste hem igen. Hon dog 1920, som ogift, i Södertälje.

Gamlafarfar försörjde sig tydligen som fotograf och bokbindarmästare. Han lär ha varit den första som lyckats fotografera Göteborgs Domkyrka i sin helhet. Den ligger ju rätt inklämd i bebyggelsen, så det kan inte varit lätt att få fri sikt till den, med torn och allt.

Gamlafarmor Emma arbetade som hårfrisörska mellan barnsbörderna. Man kan väl ana ett samarbete mellan fotoateljén och frisersalongen. Vem vill väl inte vara fin i håret när man ska fotograferas? Det måste ha varit omvälvande att en gift kvinna förvärvsarbetade. Det var inte alls vanligt på den tiden. Men när man ser försörjningsbördan så förstår man att det behövdes.

På somrarna var familjen ofta på Marstrand. Kung Oscar II var också där och många i Göteborgs-societeten flockades. Min mor berättade för mig att Gamla farfar minsann hade träffat kungen.

Bland vännerna i Albions och Emmas bekantskapskrets kan nämnas familjen Forseth, där sonen Einar blev en mycket känd konstnär, smyckat Gyllene Salen i Stockholms Stadshus och mycket annat. Han blev internationellt känd konstprofessor, men höll livet igenom kontakt med "farbror Albin".

Beträffande kungen, så hittade jag i Claes Eriks efterlämnade anteckningar ett ark där han klistrat två porträtt av faster Heliodora och Oscar II bredvid varandra, utan annan kommentar än namnen. Kungen hade en Göteborgsvåning på Linnégatan, alldeles nära där Albion och Emma (och Heliodora) bodde. Detta öppnar för vilda (men obekräftade) spekulationer om eventuella kontakter mellan Heliodora och Oscar II. Kungen var ju känd för sina många kvinnoaffärer på sidan om. Det kan vara en ren skröna, men å andra sidan är det väl inte omöjligt att brorsonen hört något viskas.

Albions och Emmas barn kom i tät följd:

Greta Serafia Elisabet (född 1885 3/9 i Stockholm), Charles **Oscar** Isidor (f 1887 15/4 i Göteborg, liksom alla de följande), Carl Gustaf **Wilhelm**, min "farfar Wille" (f. 1888 19/12), **Elsa** Maria (f. 1890 29/11), **Märtha** Georgina (f 1891 17/11), **Ingrid** Anita (f 1893 28/5), **Karin** Alexandra (f 1895 27/6), **Kerstin** Linnea Isabella, "faster Kicki" (f 1896 25/11), **Eva** Maria Louise (f 1900 6/2), Rolf **Claes Erik** (f 1905 26/10). Inalles 10 stycken.

Albions och Emmas barn, c:a 1930

Oscar	Ingrid	Carin	Martha	Elsa
Eva	Kerstin	Claes Erik	Greta	Wilhelm

Alla dessa har jag träffat och har rätt tydliga minnen av. Här är några:

Faster Greta, gift Hagberg, var konstnärlig och målade tavlor och kakel, gärna med blomstermotiv. Prydlig och lite allvarsam. Gift Hagberg, med en försäkringstjänsteman.

Farbror Oscar var slagfärdig och vitsade hela tiden, göteborgsvitsar mest. Han hade en framträdande haka. Han var gift med faster Svea, en glad och snäll rundansiktad dam, och pappa till Sven Bertil och Elsie.

Min *farfar Wille* är kanske den jag kommer ihåg minst av, eftersom han dog i en olyckshändelse när jag var 4 år. Jag kommer ihåg att han luktade cigarrcigarett, läste tidningen och "plockade av näsan" på mig mellan sina knogar. Jag fick ofta sitta på hans knä och gunga. Han var jurist av något slag och skötte bodelningar och liknande. Bl a skötte han bodelningen efter mecenatfamiljen Fürstenberg. Som tack fick han ett lutfiskbestick i silver och de gröna kristallglasen - de som nu har trasiga fötter (men det hade de inte då - det är en annan historia). Wille gifte sig med bonddottern Karin Andrea Larsson från Skepparns gård på Näset, min farmor alltså. De fick så småningom barnen Göran, Inga och Frej. Och Göran är alltså min pappa. Wille var medlem av sångarföreningen Braxen, som också ägnade sig åt skridskosegling. Göran var ofta med och skridskoseglade med Braxarna förr. I min barndom var han och jag ibland ute på Hinsholmskilen och åkte skridskor, och då hade han med sig sitt skridskosegel, som han fått av Braxarna.

Faster Elsa var gift med Calle Ström som var folkskollärare. De hade två döttrar, Margaretha och Birgitta, kallad "Bitto". Bitto var ibland barnvakt för mig när jag var liten. Hon lärde mig blåsa såpbubblor med makaroner. Farbror Calle hjälpte mig ibland på senare år när jag fick mattetal som jag inte klarade av själv. Bl a lärde han mig regula-de-tri. Min pappa var ju oftast ute på sjön långt bort och kunde inte hjälpa mig, trots att han var duktig på matematik. Elsa och Calle hade haft en dotter till, Asta, som dog i lungsjukdom 1934. Asta var adopterad, och egentligen dotter till faster Märtha och en man som avled innan de hann gifta sig. Flickan fick vara hos farfar och farmor tills Elsa och Calle gifte sig och adopterade henne.

Faster Martha (Märtha) bodde i Köpenhamn och var gift med "onkel Poul" Reinhardt-Frey. De hade en son, Jørgen, som hon skickade över till Sverige när han, 15-16 år gammal, började bli alltför involverad med danska motståndsrörelsen under kriget. Han var hos oss när krigsslutet kom den 8 maj 1945. Då ville han springa ner till speceriaffären och köpa en flaska vin för att fira. Han hade inte riktigt fattat det där med Systemet. På den tiden förstod jag aldrig vad han sa, eftersom han bara pratade en grötig danska. Men när jag 10 år senare träffade honom igen, då talade han perfekt svenska. Faster Martha lär ha varit den mest utåtriktade och gladlynta av Albions döttrar. Det kanske var därför hon hamnade i Köpenhamn, vad vet jag. Hon hade ett fyrkantigt håll i pannan, efter någon klumpig operation mot kronisk sinusit. Det skrämde mig en aning, minns jag.

Faster Carin ("Carin på Käringberget") var gift med Oskar Eliason och mamma till bl a Holger, pappas kusin, som vi träffade mycket på senare år. Holger hade ett båtvarv, där vi hade vår segelbåt Tosha på 60-talet. Faster Karin var pingstvän och hade en mycket rapp tunga. Det var fel nästan vad man än sa, och likadant om man inte sa något.

Faster Kicki och *faster Eva* har jag redan nämnt. De var ogifta och jobbade på kontor av olika slag, Wilsons Spedition och Kontorsföreningen. Och *faster Ingrid* har jag inte många minnen från, annat än att hon var MS-sjuk från tidig ålder.

Farbror Claes Erik träffade jag en hel del. Han var ju nästan jämnårig med min pappa Göran och de hade umgått en hel del på Näset under ungdomen. De hade nog haft mycket kul ihop, segling och mycket annat, tror jag. Claes Erik var gift med *faster Märta* och hade barnen Göran (Klas-Göran), Ulla och Eva, som jag hade mycket kontakt med under många år. Först bodde de i Gusum, sedan i Nyköping och sist i Tumba. Eva gifte sig i USA med Larry Armi, professor vid Scripps Oceanographic Institution. Hon bor nu i San Diego-trakten. Min son Svante har fortfarande kontakt med deras döttrar Osa och Io via Facebook.

"*Gamlafaster Heljedor*" kommer jag ihåg lite grann, men inte särskilt tydligt. Insvept i sjalar mest, är starkaste intrycket. Men hon var säkert fin när hon var ung. Hon ser bra ut, på ett lite truligt sätt, på de flesta fotografierna. Dög säkert åt en kung!

"*Farbror Albin*" mars 1948.
Blyertsoriginal av Einar Forseth, känd konstprofessor, målare. Mångårig vän till familjen.
Så här kommer jag ihåg min gamlafarfar.

Boije af Gennäs
vapensköld

Albions vapenring. Möjligen är det Emmas förlovningsring.
Inskription: "A I B af G 4/6 1884" Nu hos Io Armi i USA.

Farfarsfar med föräldrar och syskon

Från vänster:

Albert 10 (f 1853),
Concordia 13 (f 1851),
 farfarsfarmor *Carolina*
 40 (f 1823),
Carl Oskar 14 (f 1847),
Heliadora 2 (f 1861) i knät,
 farfarsfarfar Carl Göran (*Georg*)
 53 (f 1810),
Albion 4 (f 1859), (min
 farfarsfar)
Alma 8 (f 1855)

Bilden troligen från maj 1863,
 då mamma *Carolina* fyllde 40 år.

Albions täljda trägubbar, c:a 1869.

Kanske hamnade Albion, i likhet med Emil i
 Lönneberga, i snickarboden när han var i 10-årsåldern.
 Fina figurer gjorde han i alla fall.
 (Finns nu hos Margareta Börjesson, Kungssäter)

Albion i sin "fotografi-atelier" i Halmstad, kanske väntande på kunder.

Han tröttnade tydligen på att vänta, tog kameran på axeln och fotvandrade till Stockholm i stället.

Självporträtt, c:a 1877

Albion som **hästspår-
vagnskonduktör** i Stockholm..

Sålunda introducerad i hästbranschen tog han anställning hos en **hov**fotograf, nämligen den berömda Wilhelm Eurenus på Hamngatan.

Han träffade också **Emma Alexandra Engström**, till höger, som han senare gifte sig med.

Foton från c:a 1880. Bilden på Albion handkolorerad, trol av honom själv.

Hästspårvagnar på Vasagatan i Stockholm, slutet av 1880-talet..

Albion och Emma med familj i Göteborg

1890

1900

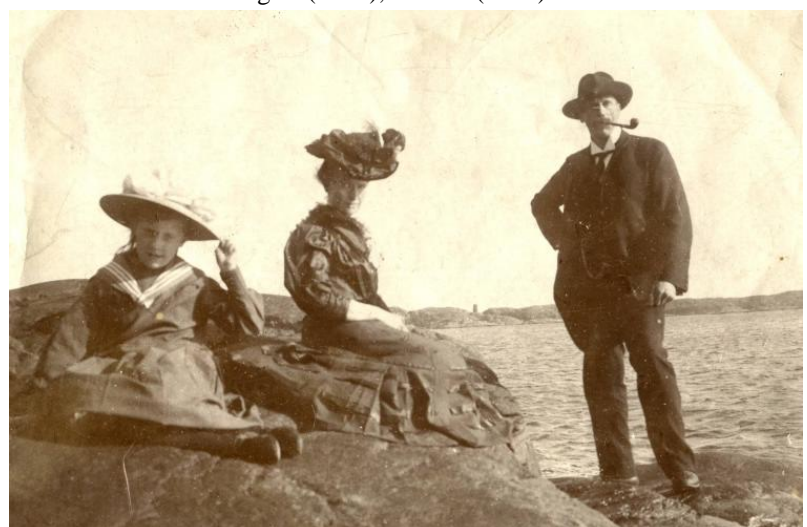

Fr v Oskar, Greta, Elsa och Ville

Övre raden: Wilhelm (1888), Oskar (1887), Albion
 Under: Greta (1885), Elsa (1890)
 Under: Carin (1895), Eva i Emmas knä (1900), Kerstin (1896)
 Nederst: Ingrid (1893), Martha (1891)

Heliodora med flor.
 Albions yngsta syster, i slutet av åttioatalet.

Marstrand i mitten av nittioatalet

Gamlafarmor Emma och Christer

Julen 1940. Obs! taffeln som jag aldrig fick spela på.

Julfirande c:a 1926. Albion med en korg med julklappar. Bakom honom min pappa Göran, då c:a 14 år. På golvet, i mitten, Inga 7 år. Claes Eric och Märta på vänster sida.

Flickan med trasdockan i hörnet är Asta, med smeknamnet Tullan.

Fyra generationer:

Albion, Wille, och Göran med Christer i knät

Julen 1940

Foto: Albion med magnesiumblix
och slutare på tid.

